

Vva ry /Stop hädöille –hanke
Katri Paakkanen & Elina Pohjosaho

Häätöjen ennaltaehkäisy asunnottomuuden poistamiseksi 8/2023

Esityksen rakenne

- Vva ry:n esittely
- Asunnottomuus ja häädöt
- Hankkeen esittely
- Kyselyiden tuloksia
- Yhteenveto

Vailla vakinaista asuntoa ry

Asunnottomien itsensä vuonna 1986 perustama kansalaisjärjestö

Toimimme asunnottomien edunvalvojana ja asiantuntijajärjestönä eri foorumeilla

Puolustamme oikeutta hyvään asumiseen ja omaan kotiin

Haluamme varmistaa, että heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevien ääni kuuluu päätöksenteossa muun muassa kokemusasiantuntijuuden myötä

Toimimme yhteistyössä kuntien, valtion ja järjestöjen kanssa

Toimintamme jakautuu matalan kynnyksen suoraan auttamistyöhön, asumispalveluihin ja järjestötyöhön

Asunnottomuus

- Vuonna 2022 Suomessa oli **3686** asunnottomia, joista pitkäaikaisasunnottomia oli **1113**
- Se on **262** vähemmän kuin vuonna 2021
- Nuorten ja naisten asunnottomuus lisääntynyt
- Kuopiossa asunnottomia oli **125**, joista **57** oli pitkäaikaisasunnottomia. Molemmissa oli kasvua edelliseen vuoteen.

(ARA 2023a; Kaakinen 2023, Tilastokeskus 2021)

Asunnottomuus poistettu vuonna 2027?

- Hallituksen tavoitteena on poistaa asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä → asunnottomuuden vähentyminen on liian hidasta
 - Haasteina
 - Pelkät seinät ja katto eivät riitä – asumiseen tarvitaan tukea
 - Sote-uudistus
 - Päihde- ja mielenterveyspalveluiden kriisi
 - Sote-alan vetovoima – tai sen puute
- Uusi hallitus: leikkaukset kohdistuvat pienituloisimpiin

Häädöt osana asunnottomuutta

- Häädöt ovat asunnottomuutta tuottava mekanismi
- Vuodesta 2008 häätöjen määrä on pysynyt samalla tasolla tai kasvanut
- Vuonna 2022 tuli vireille **7675** häätöä, joista toimeenpantiin **4339 (57 %)**. Kasvua edellisvuodesta **13 %**
- Kuopiossa häätöjä pantiin vireille **181**, joista **118 (65 %)** toteutui
- Suurin osa (**89 %**) häädöistä johtuu vuokravelasta
- Suurin osa häädöistä tapahtuu sosiaalisesti tuetusta asuntokannasta
- Kokemus häädöstä tai häätöuhasta on yksilölle kriisi

(Y-Säätiö 2022, Ulosottolaitos 2023, ARA 2023 a & b)

Häätöprosessi

- Vuokrasopimuksen **purku** keinona saada asukas lähtemään asunnosta tai maksamaan vuokravelkansa
- Keskimääräinen häätöprosessi voi kestää jopa 8,5kk
- **Häädön perusteet** täyttyvät, kun 2kk vuokra maksamatta tai häiriökäyttäytyminen
- Vuokranantaja hakee **häätötuomiota** käräjäoikeudesta → keskimääräinen kesto 2kk 3vko
- Häätötuomio toimitetaan **Ulosottoon**, jolloin häätö tulee vireille → asukkaalle lähetetään muuttokehotus, aikaa muuttaa 2–3vkoa
- **Uudelleenvuokraus**: tyhjennys, siivous, remontointi
- **Jälkitoimet**: jälkiperintä, vahingonkorvauspäätös

Häädön kustannukset

- Keskimääräinen kustannus **6 300** euroa, kokonaiskustannus **10 600**
- Kustannukset muodostuvat mm. haastehakemuksen tekemisestä, asunnon tarkistamisesta, asunnon tyhjentämisestä, siivouksesta, remontoinnista, lukon uudelleen sarjoituksesta ja asunnon tyhjäkäytöstä
- Vastuu kustannuksista asukkaalla, mutta **70 % vuokraveloista jää vuokranantajalle tappioksi**
- Kokonaiskustannukset ja haitat yksilölle ja yhteiskunnalle ovat huomattavasti suuremmat, mutta **niitä pystytään ehkäisemään**

Stop häädöille - häätöuhan varhainen tunnistaminen ja häätöjen ennaltaehkäisy koulutuksen keinoin 2023–2025

Stop häädöille -hanke

- STEA:n rahoittama hanke on valtakunnallinen ja alkanut 2/2023
- Hankkeessa työskentelee hankepäällikkö sekä kaksi hankekoordinaattoria, yksi Helsingissä ja toinen Oulussa
- Pääyhteistyökumppaneina Isännöintiliitto ja Taloasema

Tavoitteet

- Vahvistaa isännöitsijöiden, vuokranantajien ja huoltoyhtiöiden osaamista kohdata haastavassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä
- Lisätä yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyötä
- Vähentää stigmaa ja ennakkoasenteita sekä lisätä naapurustoihin tietoutta monimuotoisesta asumisesta
- Ennaltaehkäistä häätöjä

Koulutus

- Kohderyhmänä isännöinti- ja vuokra-alan ammattilaiset
- Koulutus ja tarjoamamme konsultointiapu lisää edellytyksiä kohdata haastavassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä
- Antaa valmiuksia tunnistaa sekä häätöriski varhaisessa vaiheessa että asumiseensa tukea tarvitsevien erityistarpeita

Yhteistyö

Tuoda yhteen paikallisesti eri sektoreiden asiantuntijuutta ja siten vahvistaa verkostoja asunnottomuusuhan alla olevien ihmisten elämäntilanteen parantamiseksi

Stigman vähentäminen

- Tieto → koulutus
- Taloyhtiöiden ja naapurustojen vuoropuhelun edistäminen → kohtaaminen ja vuorovaikutus
- Vaikuttamistyö → median rooli ilmiöstä puhuttaessa

Hankkeen kuulumisia

- Kaksi valtakunnallista sähköistä kyselyä: Isännöintiliitolle sekä vuokra-alan edustajille ja sosiaalialan toimijoille
- Häädön omakohtaisesti kokeneiden haastattelut
- Koulutusten suunnittelu käynnissä
- Stop häädöille -facebook-sivut ja blogikirjoitukset

Mistä häädöt johtuvat?

- Vuokravelka vs. häiriökäyttäytyminen?
- Vuokrasopimuksen rikkominen, vastikevelat, huoneiston huono hoito, asunnon vuokraaminen eteenpäin

”Elämänhallinnan ongelmat, puutteelliset taloustaidot, työttömyys, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, paljon kulutusluottoja, peliongelmaa.”

Häätöjen taustalla

Päihde- ja
mielenterveysongelmat

Oman talouden huono
hallinta

Äkilliset
elämänmuutokset ja
kriisit

Sosiaaliset suhteet tai
niiden puute

Vaikeus toimia
palvelujärjestelmässä

*”Yllättävän usein
työssäkäyvällä on
haasteita menojen
priorisoinnissa.”*

”Monihaasteisuus on yleistä ja asiakkaat näkevät, että tilanteessa ei ole enää mitään tehtävissä.”

Voidaanko häätöjä estää?

”Häädön estäminen olisi vaatinut asukkaalta edes pientä motivaatiota tai kykyä selvittää tilanne yhdessä vuokranantajan kanssa. Häätö on aina viimesijainen keino.”

”Ei. Ihme olisi pitänyt tapahtua!!”

”Suurimmassa osassa tapauksia kyllä. Yleensä häätöä varten jotta se oikeasti toteutuu tulee olla sekä maksamatonta vuokraa, että huoneiston huonoa kunnossapitoa ja yleensä myös häiritsevää käyttäytymistä eli yleensä häädöt saadaan kyllä estettyä”

”En usko, ihmiset jotka käyttäytyy näin tekevät sen ihan tahallaan”

Kokemukset häädöistä

- Isännöitsijöistä suurin osa koki häätötilanteet hankalaksi, ja piti avun löytämistä häätöuhan alla oleville vaikeana.
- Vuokra-alan ja sosiaalialan vastaajat kokivat sekä suuttumusta ja turhautumista että huolta ja neuvottomuutta → tarve kohtaamisen ja haasteiden tunnistamisen työkaluihin sekä moniammatilliseen verkostoon
- Sosiaalialan työntekijöille tieto häätöuhasta tulee usein myöhään → ennakoivat toimet ehkäisevät häätöjä
- Häädön kokeneet kokivat, että olisivat tarvinneet enemmän tukea

”Kyllä, minut on häädetty. Kaikki tapahtui yllättäen. Mulla on kaikki asiat ollut kunnossa viime vuoteen asti, olin työssä. - - Tukea olisin kaivannut enemmän ”

Mikä neuvoksi?

Vastaajien hyvinä pitämiä ennakoivia keinoja:

- vuokravalvonta (aktiivinen yhteydenpito)
- maksusuunnitelma
- ohjaus talous ja velkaneuvontaan
- asumisneuvonta
- kotiin vietävä asumisen ohjaus
- välivuokraus ja välitystili

Keinoja on

- Asumisneuvonta
 - Talousneuvonta
 - Moniviranomaispalvelut → Ulosottolaitos ja Kela mukaan
 - Huoli-ilmoitukset ja asumisen puheeksi ottaminen
 - Etsivä työ ja matalan kynnyksen palvelut
 - Sektorien välinen yhteistyö
- Ennaltaehkäisevä työ on kustannustehokasta ja inhimillistä.

(Kaakinen 2023, Dhalmann & Karppinen 2018)

Minkälaiset resurssit?

- Resurssit vaihtelevat → vrt. suuri yleishyödyllinen vuokranantaja vs. yksityinen vuokranantaja tai kuntakohtaiset erot
- Suurin haaste on ajanpuute
- Oman alueen järjestöjä tunnetaan huonosti
- *"Ei ole sosiaalityöntekijän taitoja tai työkaluja."*
- Vaihteleva osaaminen ohjata asukas tuen piiriin → huoli-ilmoitukset vieraita
- *"Voi tarttua paremmin tilanteeseen, kun olisi tietoa laajemmin."*
- *"-- puoltaa myös omaa jaksamista töissä, jos saa minimoitua mahdolliset jälkipohdinnat asiakkaiden tulevaisuudesta, eivätkä ajatukset jäisi vaivaamaan mieltä."*

*”Ihmisillä voi olla todella iso kynnys
uskalautua avun hakemiseen.”*

Kohtaamisen ja tiedon tärkeys

- *"Elämänkokemus ja empatia."*
- *"Meillä on häädöissä aina vartija mukana, tai tarvittaessa poliisipartio."*
- Asukkaan kokemus kohtaamisesta ja kohdatuksi tulemisesta on tärkeää
- Hyvä kohtaaminen on läsnäoloa, arvostusta, myötätuntoa, avointa ja rehellistä
→ luottamus
- Kohtaamisen tapa ja puheyhteyden löytäminen koettiin tärkeäksi
→ käytännössä kuitenkin yhteydenpito harvoin kasvokkaista
- *"Olisi riittänyt, että vuokralainen olisi ollut yhteydessä."* →
vastuuttaminen ja stigma

Yhteenveto

- Moniammatillinen yhteistyö ja varhainen tuki asumisen turvana
- Kiinteistö- ja vuokra-alan koulutus + sote-verkoston tuki häätöriskin varhaiseen tunnistamiseen sekä asukkaan tukemiseen
- Kohdatuksi tulemisen kokemus madaltaa kynnystä hakea apua
- Asuminen on **jokaisen** ihmisen perusoikeus

“Aivan varmasti häätö olisi voitu estää. Tukea ja toisaalta jämääkkyyttä tarvitaan. Yksinjäävän on lähes mahdotonta selviytyä.”

Kiitos!

Yhteystiedot

- Hankepäällikkö, Helsinki
vlada.petrovskaja@vvary.fi
- Hankekoordinaattori, Helsinki
katri.paakkanen@vvary.fi
- Hankekoordinaattori, Oulu
elina.pohjosaho@vvary.fi

Lähteet

- ARA 2023a. [Asunnottomat 2022.](#)
- ARA 2023b. [Selvitys häätöjen kustannuksista.](#)
- Dhalmann, H. & Karppinen, J. 2018. Ennaltaehkäisyssä tavoitteista tekoihin. Teoksessa Fredriksson, P. (toim.). Yömajasta omaan asuntoon. Suomalaisen asunnottomuuspolitiikan murros. 155–166. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Kaakinen, J. 2023. Ympäristöministeriö. [Kotiin. Selvitysraportti tarvittavista toimenpiteistä asunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä.](#)
- Rovamo, E. 2023. Stigman purku hyvän kohtaamisen kautta. Webinaari 15.5.2023.
- YM 2023. [Selvitys: Asunnottomuuden poistaminen vuoteen 2027 mennessä on mahdollista tiiviillä yhteistyöllä.](#) Tiedote julkaistu 10.2.2023
- Styrman, T. & Torniainen, M. 2018. Kunnioittavan koskettamisen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus
- Takuusäätiö. [Häädön eteneminen.](#) Haettu 26.6.2023
- THL. [Stigma ja syrjintä.](#) Haettu 26.6.2023
- Y-säätiö. [Asunnottomuus.](#) Haettu 26.6.2023